

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЕМІНАР “ЗВІТРЮВАННЯ ГІПСІВ І АНГІДРИТІВ”

19–21 січня 2017 р. у Варшавському університеті відбувся польсько-український семінар на тему “Звітрювання гіпсів і ангідритів”. Семінар організовано Інститутом загальної геології Варшавського університету і географічним факультетом Львівського національного університету імені Івана Франка. Семінар фактично був презентацією результатів досліджень за грантом DEC-2012/05/B/ST10/00918 Національного центру науки, який реалізований у 2013–2017 рр. (керівник гранту проф. Мацей Бомбель) на території України, Польщі, Німеччини та Іспанії.

У семінарі взяло участь близько тридцяти науковців із різних інституцій України і Польщі, зокрема Варшавського та Львівського університетів, Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України, Державної вищої школи імені Яна Павла II (м. Бяла Подляска), Інституту палеобіології ПАН, Інституту охорони природи ПАН та ін. (рис. 1).

Рис. 1. Засідання українсько-польського семінару “Звітрювання гіпсів і ангідритів”
Fig. 1. Meeting of the Polish-Ukrainian seminar “Weathering of gypsum and anhydrite rocks”

На семінарі заслухано понад двадцять наукових доповідей, присвячених морфології купольних структур, що утворюються під час звітрювання гіпсів і ангідритів, їхнього походження, методів дослідження, динаміки розвитку, літолого-петрографічної характеристики гіпсово-ангидритових товщ та ін. Низка доповідей стосувалась дослідження купольних форм на дні нині недіючого гіпсового кар’єру в с. Піски біля м. Щирець Львівської обл. На дні цього кар’єру закладено дослідницький полігон, встановлена система реперів для дослідження динаміки розвитку купольних структур тощо. Систематичні стаціонарні спостереження проводили понад 10 років. Зібрано величезний фактичний матеріал для розв’язання означеної проблеми. Відзначимо також, що для дослідження полігону застосовано великомасштабне сканування дна кар’єру та

мікрокліматичні спостереження тощо. На базі цього полігону планували створення пам'ятки неживої природи.

Рис. 2. Купольна структура на дні недіючого гіпсового кар'єру в с. Піски (травень 2014 р.)
Fig. 2. Swelling structure on the bottom of the abandoned gypsum quarry in Pisky village (May 2014)

Купольні структури на дні кар'єру с. Піски сформувалися уже після припинення експлуатації кар'єру, тобто вони дуже молоді. Їхні розміри змінюються у широких межах, досягаючи максимально 10 м і більше завдовжки і понад 2 м заввишки, усередині вони пустотілі (рис. 2).

До цього наукового заходу підготовлено і видано матеріали польсько-українського семінару “Wietrzenie skał gipsowych i anhydrytowych” (рис. 3), готується фундаментальна монографія, видання якої заплановано на 2018 р.

Варто звернути увагу на дуже від'ємні моменти, пов'язані з вивченням купольних структур у кар'єрі с. Піски. На жаль, наші дослідження викликали негативну реакцію орендарів кар'єру¹. Зауважимо, що недіючий кар'єр, у якому ми проводили дослідження, знаходиться на відстані більше 2 км від уступу діючого кар'єру. Не зважаючи на листи-прохання від керівництва

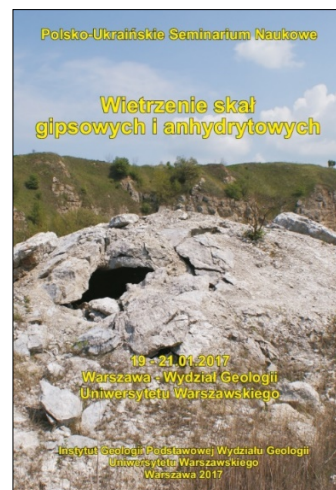

Рис. 3. Матеріали, видані до семінару
Fig. 3. Collection of the articles published to the seminar

¹ Гіпсовий кар'єр у с. Піски орендований ПАТ “Миколаївцемент”, який належить закордонному капіталу (із вересня 2013 р. ПАТ “Миколаївцемент” стало частиною групи CRH (Cement Roadstone Holding)).

університету та факультету, нам практично забороняли працювати. Іноді складалось враження, що нас позбавляли будь-якої можливості дослідження своєї території. Доля дослідницького полігону (орієнтовно 250×160 м) жахлива. Взимку 2017 р. на наш полігон орендарі скерували техніку з діючого кар'єру і майданчик був повністю знищений (рис. 4). Втрачено не тільки можливість проводити стаціонарні дослідження унікального об'єкту, подібні до якого є лише в декількох країнах світу (Польща, Німеччина, Іспанія, Канада), але й постало питання, хто є господарем на нашій землі.

Рис. 4. Руйнування багатолітнього дослідницького полігону спецтехнікою ПАТ "Миколаївцемент" (січень 2017 р. Фото Д. Луговського)

Fig. 4. Destruction of a multi-year research polygon by special equipment of Public Joint Stock Company "Mykolaivcement" (January 2017. Photo made by D. Ługowski)

Рис. 5. Полігон після руйнування (квітень, 2017 р.)

Fig. 5. Polygon after destruction (April 2017)

Тішить єдине, що куполи незнищенні: уже на зруйнованих територіях вони народжуються знову і ростуть. Це вселяє надію, що не все втрачено.

Андрій Богуцький, Олена Томенюк